

التیام

eltiam.ivsa@gmail.com

مروری بر مشکلات تاندون و لیگامنت در پرندگان

نیکتا مقدسی^۱، عباس رئیسی^۲، حسن نوروزیان^۳

۱. دانشجو دکتری عمومی دامپزشکی، دانشکده دامپزشکی دانشگاه لرستان، خرم آباد، ایران

۲. دانشیار جراحی دامپزشکی، گروه علوم درمانگاهی، دانشکده دامپزشکی دانشگاه لرستان، خرم آباد، ایران

۳. استادیار بیماری های طیور، گروه علوم درمانگاهی، دانشکده دامپزشکی دانشگاه لرستان، خرم آباد، ایران

raisi.a@lu.ac.ir

چکیده

تاندون یک پل مکانیکی است که قدرت عضلات را به استخوان ها و مفاصل منتقل می کند. هر ساله آسیب اسکلتی-عضلانی میلیون ها دلار ضرر اقتصادی به شرکت های فعال در صنعت پرورش حیواناتی که مصرف غذایی دارند، وارد می کند. تاندون عمدتاً از سلول های تنوسیت (Tenocyte) و تنوبلاست (Viral arthritis/tenosynovitis) تشکیل شده است و توسط الیاف کلاژن جهت گیری و سازمان دهی می شود. آرتريت/تنوسینوویت ویروسی (Reovirus) در طیور یکی از تظاهرات پاتولوژی عفونت رئوویروس (Gastrocnemius) پرندگان است. با مشاهدات بالینی و بررسی سرولوژی و یافته های رادیولوژی آرتريت ویروسی را می توان تشخیص داد. مطالعات نشان از تاثیر واکسن بر پیشگیری این بیماری دارند.

معدنی شدن تاندون در طیور می تواند جزئی از روند طبیعی باشد یا بر اثر افزایش سن یا آسیب های وارده بر تاندون ایجاد شود. رسوب مواد معدنی در تاندون ها باعث تبدیل آن به ساختاری سخت با قابلیت انعطاف کمتر می شود. خصوصیات ریخت شناسی بافت و سلول های تاندون معدنی شده مورد بررسی قرار گرفته است. مطالعاتی درباره اثرات فعالیت بر روی تاندون گاستروکنمیوس (Gastrocnemius) پرندگان صورت گرفته است. از جمله آسیب های تاندون مربوط به تاندون پاتاژیا (Patagial) است که با قرار گرفتن تحت عمل جراحی به خوبی به درمان پاسخ می دهند.

تاندون نقش بسیار پررنگی در عملکرد پرندگان دارد و آسیب به آن می تواند باعث بروز مشکلات جبران ناپذیری در آنها شود. در نتیجه شناخت ساختار و عملکرد دقیق آن در جلوگیری از آسیب و همچنین درمان موثرتر آن ها الزامی است.

کلمات کلیدی: ساختار تاندون، آرتريت ویروسی، معدنی شدن، فعالیت پرنده، تاندون گاستروکنمیوس، تاندون پاتاژیا

مقدمه

تاندون‌های ذخیره ساز انرژی مانند تاندون آشیل می‌توانند همزمان با حرکت مفصل، نیروی ذخیره شده در خود را در یک لحظه آزاد کند. تاندون‌ها عموماً کشش عضلات را در ناحیه کوچکی متمرکز می‌کنند. این امر باعث می‌شود که عضله جهت کشش را تغییر داده و از راه دور عمل کند.

تاندون‌ها لزوماً عملکرد مشابه از خود نشان نمی‌دهند. مثلاً بعضی‌ها عمدتاً مسئول تنظیم موقعیت هستند (تاندون موضعی) و بعضی اثر فرمانده از خود نشان داده و باعث بهبود مصرف انرژی می‌شوند (تاندون خیره سازی انرژی) (۵).

ساختار تاندون

(۱) ۷۰ درصد آب

(۲) ۸۶ درصد وزن خشک کلاژن

(۳) ۲٪ الاستین

(۴) ۱ تا ۵ درصد پروتئو گلیکان

(۵) ۰/۲ درصد از اجزای غیر آلی مانند مس و منگنز و کلسیم

میزان تولید اکسیژن تاندون‌ها و رباط‌ها ۷.۵ برابر کمتر از ماهیچه‌های اسکلتی است. نرخ متابولیک پایین و ظرفیت تولید بی‌هوازی توسعه یافته برای حمل بار و حفظ تنش برای مدت طولانی ضروری است و خطر ایسکمی و نکروز بعدی را کاهش می‌دهد. با این حال، میزان متابولیسم پایین منجر به بهبود کند پس از آسیب می‌شود (۳).

جزء سلولی تاندون

انواع سلول‌های تاندونها، تنوسیت و تنوبلاست هستند. تنوسیت‌ها سلول‌های مسطح و مخروطی هستند که به صورت طولی، دوکی‌شکل و در سطح مقطع ستاره ای هستند. تنوسیت‌ها به ندرت در ردیف‌های بین فیبرهای کلاژن قرار می‌گیرند. آن‌ها از طریق فرآیندهای سلولی ارتباط برقرار می‌کنند و ممکن است متحرک باشند. تنوبلاست‌ها سلول‌های دوکی شکل یا ستاره‌ای با هسته‌های مسطح طولانی، باریک و ائوزینوفیلی هستند. تنوبلاست‌ها متحرک و بسیار تکثیری

تاندون یک پل مکانیکی است و قدرت عضلات را به استخوان‌ها و مفاصل منتقل می‌کند (۱). تاندون‌ها بافتی بسیار محکم و قوی تر از ماهیچه‌ها هستند، که هم تحت فشار کششی و هم تحت فشار زیاد قرار می‌گیرند و می‌توانند ۱۷ برابر وزن بدن را تحمل کنند.

هر ساله آسیب اسکلتی - عضلانی میلیون‌ها دلار ضرر اقتصادی به شرکت‌های فعال در صنعت پرورش حیواناتی که مصرف غذایی دارند، وارد می‌کند. در صنعت طیور، بیشتر مشکلات بافت نرم باعث کاهش رتبه لاشه و درآمد می‌شود. اما آمارهای سال ۱۹۹۹ نشان داد که حذف لاشه در کشتارگاه به دلیل مشکلات تاندون از جمله تورم، پارگی و التهاب بافت سینوویال تقریباً ۳۱ میلیون دلار برای صنعت طیور هزینه داشته است (۲). علاوه بر این هزینه‌های مستقیم، احتمال کاهش بیشتر سود به دلیل دور انداختن تمام یا بخشی از پا به دلیل مشکلات تاندون و پا وجود دارد (۲).

آسیب‌های تاندون به صورت حاد یا مزمن است و توسط عوامل درونی یا بیرونی، به تنهایی یا ترکیبی از عوامل مختلف ایجاد می‌شوند. در ترومای حاد بیشتر عوامل خارجی نقش دارند (۳).

اهمیت و نقش تاندون

تاندون جز کلیدی واحد اسکلتی-عضلانی است. تاندون بافتی بسیار محکم است که در سال‌های اخیر، بیشتر مورد توجه قرار گرفته است.

تاندون‌ها ماهیچه را به استخوان متصل می‌کنند و اجازه انتقال نیروهای ایجاد شده توسط ماهیچه به استخوان را می‌دهند و در نتیجه حرکت مفصل ایجاد می‌شود (۳).

وظایف تاندون

(۱) وظیفه اصلی آن انتقال نیروها از ماهیچه‌ها به اهرم‌های سفت و محکم استخوان

(۲) جاذب شوک

(۳) محل ذخیره انرژی

(۴) کمک به حفظ حالت بدن از طریق خواص حس عمقی خود (۴)

می‌شود دسته‌های فیبر بدون جهت‌گیری منظم در هم تنیده شده و بافت‌ها به صورت نامنظم چیده شده‌اند و اگر تنش فقط در یک جهت باشد، الیاف دارای ترتیب موازی منظمی هستند (۴).

واحد ساختاری کلاژن تروپوکلاژن (Tropocollagen) است که در سلول فیبروبلاست (Fibroblast) به عنوان پروکلاژن تشکیل می‌شود و سپس ترشح شده و در خارج سلول شکسته می‌شود تا به کلاژن تبدیل شود. پنج واحد تروپوکلاژن برای تشکیل فیبریل متحد می‌شوند. چندین فیبریل (Fibril) موازی که در ماتریکس خارج سلولی تعبیه شده است یک فیبر (Fiber) را تشکیل می‌دهد. گروهی از الیاف یک فاسیکل (Fascicle) که کوچکترین ساختار کلاژنی قابل آزمایش است را تشکیل می‌دهند. بافت همبندی که فیبرها، فاسیکول‌ها و کل ماهیچه را احاطه کرده است عمدتاً از نوع کلاژن نوع یک و مقدار جزئی از کلاژن نوع ۳ تشکیل شده است. فاسیکول‌ها توسط اندوتنون (Endotenon)، اپی‌تنون (Epitenon) و پاراتنون (Paratenon) احاطه شده‌اند. اندوتنون یک شبکه از بافت همبند است که دسته‌های کلاژن‌ها را احاطه می‌کند. اندوتنون دست‌ها را کنار هم نگه می‌دارد، اجازه حرکت برخی از دسته‌های کلاژن نسبت به یکدیگر را می‌دهد و رگ‌های خونی، لنفاوی و اعصاب را حمل می‌کند. اپیتنون غلاف بافت همبند است که در سراسر سطح داخلی با اندوتنون پیوسته شده است و تمام آن را احاطه می‌کند. پاراتنون بیرونی‌ترین لایه است که از بافت سست و چربی و آرنولار اطراف تاندون تشکیل شده است و اعصاب و عروق خونی از طریق آن عبور می‌کنند. مایعی بین پاراتنون و اپیتنون وجود دارد که از اصطکاک جلوگیری می‌کند (شکل ۱).

هستند. آنها دارای شبکه آندوپلاسمی خشن و توسعه یافته‌ای هستند که روی آن پلی‌پپتیدهای پیش‌ساز کلاژن، الاستین، پروتئوگلیکان و گلیکو پروتئین‌ها سنتز می‌شود. تنوبلاست‌ها در یک تاندون ممکن است عملکردهای متفاوتی داشته باشند مانند اپی‌تنوسیت (Epitenocyte) به عنوان تنوبلاست اصلاح شده، دارای قابلیت ترمیم است (۴).

ماده زمینه‌ای

مخلوط پیچیده‌ای از پروتئوگلیکان‌ها و گلیکوپروتئین‌هاست که فیبرهای کلاژن را احاطه می‌کند، اسکوزیته بالایی دارند که پشتیبانی ساختاری دارد و فاصله ضروری بین الیاف برای لغزیدن و برهم‌کنش بین بافتها را فراهم می‌کند و همچنین برای انتشار مواد مغذی و گازها کاربرد دارد. آب ۶۰ تا ۸۰ درصد از وزن کل ماده زمینه‌ای را تشکیل می‌دهد (۴).

غلاف‌های تاندون

غلاف‌های تاندون ساختارهای پیرو هستند که وظیفه اصلی آنها تسهیل لغزش بافت تاندون در اطراف ساختارهای آناتومیکی و همچنین تاندون را در برابر از دست دادن آن در حین انقباض ماهیچه جلوگیری می‌کند.

غلاف‌های تاندونی شامل:

(۱) غلاف سینوویال

(۲) غلاف اطراف تاندونی

(۳) غلاف فیبروزی (۱)

آرایش الیاف تاندون

جهت‌گیری و سازماندهی الیاف کلاژن از تاندونی به تاندون دیگر بسته به مکان تاندون متفاوت است که بستگی به نیاز تاندون دارد. (۶). در جایی که کشش در همه جهات اعمال

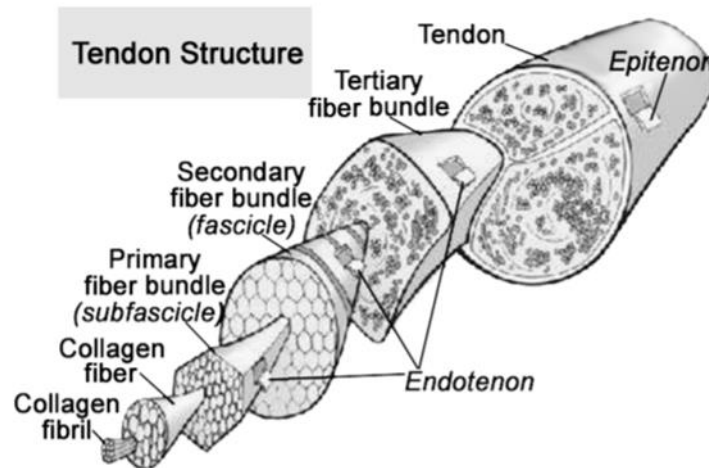

Fig. 1
Anatomy of a normal tendon.

شکل ۱: ساختار تاندون (۳)

- مقاومت در برابر اثر ویا کلروفورم، حرارت و اسید
- غیر فعال شدن توسط RNase اما نه توسط DNase
  - تثبیت کاتیونی دو ظرفیتی (حرارت)
  - مقاومت در برابر مهار توسط IUDR
  - رنگ آمیزی سبز سیتوپلاسمی توسط آکریدین نارنجی و یا ظاهر شدن اجسام گنجایش سیتوپلاسمی (۷).

رشد ویروس در کشت سلولی

دانشمندان کشت عامل آرتريت ویروسی در فیروبلاست جنین مرغ و همچنین در محیط کشت سلولهای کلیه مرغ را گزارش دادند (۷).

اثر سیتوپاتیک عفونت رئوویروس پرندگان در کشت سلولی به طور کلی به عنوان ایجاد حفره های کوچک در ورقه های سلولی با کوچک شدن سلول های جداگانه و همچنین تشکیل اجسام گنجانده داخل سیتوپلاسمی گزارش شد (۷).

آسیب شناسی

آسیب شناسی آرتريت / تنوسینوویت ویروسی توسط چندین نویسنده شرح داده شده است. علائم لنگش در سن ۶ تا ۷ هفتگی با مرگ و میر ۱۲ تا ۱۶ درصد توسط جانسون و وان در هاید (۱۹۷۱) گزارش شد (۷). در بسیاری از پرندگان ران به

پاره ای از مشکلات تاندون در پرندگان

۱) آرتريت/تنوسینوویت ویروسی

معرفی

آرتريت/تنوسینوویت ویروسی در طیور یکی از تظاهرات پاتولوژی عفونت رئوویروس پرندگان است. در اصل آرتريت ویروسی/تنوسینوویت به عنوان بخشی از سندرم سینوویت در طیور شناخته شد. رئوویروس پرندگان می تواند به تنهایی به عنوان عامل بیماری زا عمل کند یا در ترکیب با یک یا چند عامل اتیولوژیکی دیگر، مانند مایکوپلاسما سینوویه یا استا فیلوکوکوس spp باعث مشکلات مفصلی و ویروسی شود و این امر می تواند منجر به ایجاد تصویر بالینی متنوعی از آرتريت/تنوسینوویت در مرغداری ها شود (۷).

ویژگی های ویروس

رئوویروس مرغ (ARV) در بسیاری از سندرم های پاتولوژیک مرغ از جمله هر دو سندرم اصلی آرتريت ویروسی و سندرم کوتاهی قد نقش دارد که تاثیرات منفی زیادی بر صنعت طیور دارد (۸).

بررسی با میکروسکوپ الکترونی ذرات ویروسی با کپسید دو گانه، بدون غشا، با قطر تقریبی ۷۰ نانومتر را نشان داده است. برخی از خواص فیزیکی- شیمیایی و بیولوژیکی و ریخت شناسی این ویروس شامل موارد زیر است:

ضایعات ذکر شده در بالا منجر به لنگش دردناک و عدم تمایل به راه رفتن در جوجه های مبتلا به آرتریت/ تنوسینوویت ویروسی می شود (۷). در موارد مزمن، بی حرکتی تاندون ها توسط فیبروز منجر به ایجاد راه رفتن کج می شود. علائم بالینی دستگاه تنفسی یا روده به طور طبیعی در شیوع آرتریت/تنوسینوویت ویروسی گزارش نشده است.

سایر ضایعات مرتبط با آرتریت/ تنوسینوویت ویروسی عفونت در قلب جوجه هایی که به طور تجربی مبتلا شده بودند و همچنین در پرندگان آلوده که به طور طبیعی مبتلا شده بودند توصیف شده است (۷). نفوذ هتروفیل ها و لنفوسیت ها و تکثیر سلول رتیکولار ضایعات اصلی در قلب بود (۷).

کر و السون (۱۹۶۹) هیپرپلازی لنفوسیتی درطحال و ایجاد هسته های پیکنوتیک در بورس فابریسیوس مرغ های آلوده به ویروس آرتریت را گزارش کردند (۷).

درگیری جزئی التهابی در مغز، ریه ها، پیش بطن، پرزهای روده کور، کیسه صفرا و کلیه توسط کر و اولسون توصیف شده اند (۱۹۶۹) (۷).

رادیو گرافی

ضایعات رادیوگرافی ناشی از آرتریت/ تنوسینوویت ویروسی در اندام های لگن جوجه ها توسط اولسون و کر (۱۹۷۰) با جزئیات شرح داده شد (۷). دخالت بافتهای نرم مفصلی و مقداری استئولیز اولیه در استخوان مفصل تارسال مشاهده شد با این حال، استخوان سازی در اطراف استخوان های مفصل تارسال در مراحل مزمن وجود داشت. هیچ مدرکی مبنی بر دژنراسیون کیستیک در استخوانها وجود نداشت. همچنین معدنی شدن در تاندون ها مشاهده شد (۷).

سرولوژی

پاسخ ایمنولوژیکی به عفونت رئوویروس مرغی پرندگان به طور گسترده مورد مطالعه قرار گرفته است و آزمایش الایزا در این زمینه بیشترین کاربرد را دارد (۷).

درمان و پیشگیری

همانطور که می توان برای عفونت ویروسی انتظار داشت، مشخص شد که عامل آرتریت ویروسی به آنتی بیوتیک ها حساس نیست.

مشکی و آبی می گراید که در کالبد شکافی، پارگی تاندون ها و رگ های خونی دیده می شود. پاره شدن تاندون ها به صورت یک یا دوطرفه بودند (۷).

ضخیم شدن قابل توجه غلاف های تاندون خم کننده در بخش هایی که در مجاورت مفصل تیبیوتارسال-تارساتارس قرار گرفته اند یافت شد. بسیاری از بافت های همبند سست اطراف غلاف های تاندون با پیوند گرانولوماتوز و فیبروزی جایگزین شدند. بافت گرانولوماتوز گاهی اوقات به داخل تاندون نفوذ کرده و باعث چسبندگی سفت تاندونها به غلاف اطراف می شود. مقداری نفوذ کانونی به همراه سلولهای تک هسته ای، سلولهای پلازما و ماکروفاژها می تواند در تاندونها و بافتهای اطراف دیده شود. معمولاً دو یا سه ندول لنفوئیدی را می توان در یک بخش یافت (۷).

بعلاوه کر و اولسون (۱۹۶۹) همچنین توسعه ضایعات ایجاد شده در مفصل تارسال را توضیح دادند (۷). هیپرتروفی اولیه و هیپرپلازی سلولهای سینوویال در غشای سینوویال مفصل و نفوذ هتروفیل در بافت های اطراف سینوویال و در حفره سینوویال که جای خود را به لنفوسیت های متعدد، ماکروفاژها و سلول های رتیکولار در بافت های اطراف سینوویال دادند مشاهده شد (۷).

در موارد حاد آرتریت/ تنوسینوویت ویروسی، مقدار متفاوتی از ترشحات سرروز یا آگزودا سرروزی -خونی بین تاندون ها و غلاف تاندون های کششی متاتارس و خم کننده انگشتان و در ناحیه تاندون گاستروکنمیوس، و همچنین در حفره مفصل تیبیومتاتارس مشاهده می شود. ترشحات از سرروز به سرروزی -چرکی در حدود ۷ روز پس از عفونت جوجه های ۱ روزه تغییر کرد (۷).

اولسون و سلیمان (۱۹۶۸)، با توصیف شیوع طبیعی آرتریت ویروسی در جوجه ها، مجدداً نشانه تورم و ادم غلاف های تاندون کشنده تیبیومتاتارس و تاندون های خم کننده انگشتان و همچنین درگیری مفاصل بال را گزارش کردند (۷).

پارگی تاندونها با آرتریت/تنوسینوویت ویروسی نیز توسط جانسون (۱۹۷۲) و جونز و همکاران (۱۹۷۵) گزارش شده است (۷).

بگیرند، تاندون ها به ویژه در معرض آسیب به دنبال افزایش سن و آسیب بعد از آن هستند (۹). معدنی شدن تاندون می تواند باعث ایجاد درد و ضعف شود که آن را به یک هدف مهم در تحقیقات اسکلتی -عضلانی تبدیل می کند (۹). در برخی موارد از دژنراسیون و بیماری تاندون، مواد استخوانی مانند در بافت آسیب دیده پیدا شده است.

رسوب مواد معدنی در تاندون ها یا تبدیل آن به ساختار استخوانی یا غضروفی نتیجه تبدیل بافت به ساختار بافتی و سختی بیشتر است که نمی تواند طیف گسترده ای از حرکات مورد نیاز برای انتقال تنش و نیرواز ماهیچه به استخوان را انجام دهد. هنوز مشخص نیست که چگونه این فرایند معدنی شدن رخ می دهد و اینکه برخی از تاندون ها بیشتر از دیگران تحت تأثیر قرار می گیرند.

دو نوع معدنی شدن می تواند در داخل تاندون ایجاد شود:

(۱) کلسیفیکاسیون (Calcification) (رسوب مواد معدنی روی تاندون)

(۲) استخوانی شدن (گذاشتن مواد استخوانی جدید) شواهدی وجود دارد که نشان می دهد تشکیل این رسوبات آهکی ناشی از یک فرآیند با واسطه سلول است (۹).

خصوصیات سلولهای تاندون استخوانی شده پرنده در یک جمعیت ناهمگن

سلولهای مناطق استخوانی و غیر استخوانی شده تاندونها برداشته و کشت داده شد که منجر به پنج نوع جمعیت مختلف شد:

- EDL غیر استخوانی (tEDL)
- EDL استخوانی شده (oEDL)
- FDL غیر استخوانی (tFDL)
- FDL استخوانی شده (oFDL)
- AT غیر استخوانی شده (tAT) (شکل ۲)

به نظر میرسد که منطقه استخوانی شده و منطقه غیر استخوانی شده تاندون بالغ EDL و FDL شامل یک جمعیت ناهمگن از سلول ها است که شامل انواع زیر می شود:

- (۱) سلول هایی با شکل دوکی شکل
- (۲) سلول هایی با ضلع های بیشتر

اولسون و همکاران (۱۹۵۷) فقدان ارزش درمانی کلرتراسایکلین و فورازولیدون در برابر عوامل تولید کننده سینوویت را شرح دادند (۷).

پس از حذف موفقیت آمیز عفونت مایکوپلاسما سینوویه از اکثر جوجه های گوشتی، مادر و اجداد، مشخص شد که بروز آرتريت/ تنوسینوویت و پروسی یک پدیده بیماری زا است که از طریق تخم مرغ به جوجه منتقل می شود و مصونیت مادری در پیشگیری از آن نقش دارد (۷).

گسترش افقی عفونت آرتريت/ تنوسینوویت و پروسی از طریق تماس مستقیم توسط کر و اولسون (۱۹۶۹)، گلس و همکاران (۱۹۷۳)، ون در هاید و همکاران (۱۹۷۴)، و جونز و دیگران (۱۹۷۵) گزارش شده است (۷). نقش احتمالی واکسیناسیون مرغ مادر در کنترل آرتريت/ تنوسینوویت و پروسی توسط ون در هاید و همکاران مورد مطالعه بیشتر قرار گرفت. (۱۹۷۶) (۷).

واکسیناسیون مرغ مادر گوشتی پرورشی در سن ۳۰ هفتگی از طریق آب آشامیدنی با ویروس تنوسینوویت زنده (سویه کانکتیکت SI 133، ۷۲ پاساژ در جنین مرغ) منجر به محافظت کافی از نتاج آنها در برابر چالش دهانی در سن یک روزگی با رئویروس حاد عامل تنوسینوویت شد. در مقابل، نتایج حاصل از مرغ مادر واکسینه نشده گروه کنترل، پس از چالش دهانی در سن ۱ روزگی دچار ضایعات تنوسینوویت شدند. داده های تجربی همچنین نشان داد که ایمن سازی گله های پرورش دهنده فقط نسل اول را محافظت می کند اما اثر محافظتی بر نسل دوم ندارد. به نظر می رسد نتایج تحقیقات واکسیناسیون گله های مادر نشان می دهد که این روش ممکن برای کنترل آرتريت/ تنوسینوویت و پروسی مفید باشد است (۷).

۲) معدنی شدن تاندون

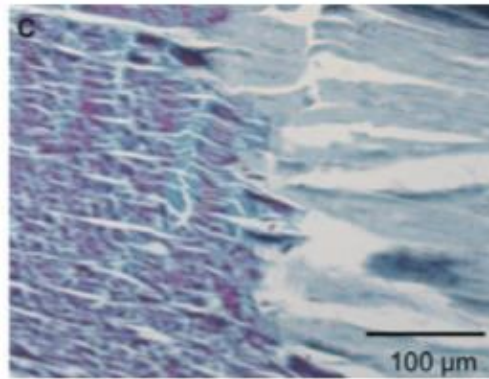
معرفی

همانطور که در مطالعات مختلف در سراسر اروپا نشان داده شده است، موارد آسیب شناسی تاندون در دو دهه گذشته افزایش یافته است (۹).

با وجود استحکام کششی فوق العاده بالای تاندون، برخی از آنها توانایی آن را دارند که تحت فشار بیش از ۴۰۰۰ N قرار

تفاوت معنا دار از نظر آماری بین تاندون استخوانی، غیر استخوانی و جنینی پیدا نشده است (۹).

۳) سلول های مکعبی فرایند معدنی شدن بر رشد سلولی تأثیر نمی گذارد. در هر دو سلول EDL و FDL، افزایش بیان ژن کلژن ذکر شد، اگر چه

شکل ۲: مرز بین منطقه استخوانی شده و استخوانی نشده (۹)

های موجود در بافت تاندون تحریک می شود. بررسی بیشتر در مورد شکل پذیری این سلول ها باید به درک بهتر این فرایند و در نتیجه، معدنی شدن تاندون در آسیب، افزایش سن و مرض منجر شود (۹).

۳) اثرات فعالیت بر تاندون گاستروکنمیوس پرندهگان

معرفی

در مطالعات پستانداران، عدم فعالیت بدنی یا بی حرکتی باعث کاهش بازسازی کلژن می شود و بر خصوصیات بیومکانیکی تاندون تأثیر منفی می گذارد (۲). مطالعات که مربوط به مرغ انجام شده در هنگامی که فعالیت مربوط به تغییر سنتر پروتئوگلیکان ها در تاندون گاستروکنمیوس باشد و بر عملکرد کلی بیومکانیکی سیستم اسکلتی عضلانی پا تأثیر داشته است نتایج مشابهی پیدا کرده است (۲).

نتایج حاصل از روش درمانی با تردمیل

ارزیابی بیومکانیکی تاندون ها نشانه ای از تغییرات استحکام حاصل از ساختار در اثر فعالیت را ارائه می دهند. درمان تردمیل در سختی تاندون، سفتی، رفتار استراحت و مقاومت در برابر شکست تأثیری نداشت، اما به نظر می رسد درمان بر روی هندسه تاندون تأثیر می گذارد، به طوری که در اندازه گیری ریخت شناسی تاندون های تحت فعالیت منظم قرار گرفته، یک نظم در هندسه تاندون مشاهده شد. پرندهگان که

ریخت شناسی بافت

تجزیه و تحلیل ریخت شناسی بافت وجود دو ناحیه متمایز در تاندون بالغ را نشان می دهد:

- منطقه غیر استخوانی شده
- منطقه استخوانی شده.

هر دو این مناطق زوال در ریخت شناسی چروکیده ی کلژن در مقایسه با تاندون جنینی را نشان می دهد که مشخصه پیری و آسیب در تاندون است (۹).

مرز واضح بین نواحی استخوانی شده و غیر استخوانی شده تاندون بالغ، نشان می دهد که استخوانی شدن تاندون می تواند در روند شکل گیری انتزیس، مانند موارد تاندونوپاتی کلسیفیک الگو باشد (۹).

ریخت شناسی ظاهر بافت و سلولها از جمله تعداد سلول ریخت شناسی و الگوهای بیان خارج سلولی پروتئین های ماتریسی (ECM) با هم منجر به نظریه استخوانی شدن داخل غضروفی برای تاندون اندام عقبی پرندهگان می شوند (۹).

نتایج اظهار شده

این مطالعه بافت تاندون پرنده استخوانی شده را در گونه های مرغ مشخص کرد و نشان می دهد که فرایندی شبیه به استخوانی شدن اندوکوندراال مسئول معدنی شدن غیر آسیب شناسی تاندون است. این فرایند به احتمال زیاد توسط سلول

- کاهش آگرکان
- کاهش کراتان سولفات

نکته جالب دیگر این بود که تمام بریدگی های پیدا شده روی تاندون ها دقیقاً بعد از منشعب شدن اتفاق افتاده است (۲).

۴) آسیب تاندون پاتاژیل در طاووس

تاریخچه و مشاهده بالینی

دو طاووس بالغ به وزن ۳.۵ کیلوگرم و ۴.۲ کیلوگرم از ناحیه بال آسیب دیدند. معاینات بالینی نشان داد، هوشیاری و تنفس (۱۰ و ۱۲ سیکل در دقیقه) و ضربان قلب (۱۵۲ و ۱۵۶ ضربه در دقیقه) طبیعی است. بررسی بیشتر از جراحات رشته پروپاتاژیوم (Propatagium) از لبه انتهایی بال، تاندون پاتاژیل و عضله دو سر در بال چپ قطع شده بود (۱۰).

درمان

به پرندگان لاکتات رینگرز گرم (39-40 C) پنج درصد وزن بدن به صورت داخل وریدی داده شد. زخم ها با محلول ید پوویدون تمیز شدند و پرندگان تحت بیهوشی با ۰.۵٪ ایزوفلوران در ۱۰۰٪ اکسیژن با استفاده از ماسک صورت قرار گرفتند و با در ۱.۵ درصد تا دودرصد ایزوفلوران در اکسیژن ۱۰۰ درصد با لوله نایی در بیهوشی باقی ماندند.

زخم برای جراحی آماده شد و پارامترها حیاتی (ضربان قلب و تنفس) پرندگان در طول جراحی تحت نظر قرار گرفتند. نسبت سطح بدن به حجم پرندگان زیاد است و در معرض این هستند که گرمای بدن را با سرعت بسیار سریع از دست بدهند بنابراین پرندگان برای جلوگیری از دست دادن گرما بدن در حین جراحی در کیسه های آب گرم قرار داده شدند و در حوله ها بسته شدند.

تاندون پاتاژیل قطع شده شناسایی و باویکریل ۰-۳ (نخ بخیه) با استفاده از الگوی تکی بخیه زده شد. عضله دوسر متقابل با ویکریل ۰-۲ در الگوی تکی بخیه شد و لایه پستی و شکمی پروپاتاژیوم با الگوی سراسری باویکریل ۰-۳ بخیه زده شد. با استفاده از بانداژ ۸ شکل پوشانده با بسته پوشاننده دامپزشکی تثبیت شد (۱۰) (شکل ۳).

تحت قدم زدن مداوم قرار گرفته لند، افزایش عرض بافت و بریدگی در سطح مفصل تیبیوتارسال را نشان دادند. درمان تردمیل تأثیری در میزان پروکلاژن درون تاندون نداشت و هیچ ناهنجاری سلولی پیدا نشد.

گروهی از نویسندگان گزارش دادند که قدرت تاندون در الیاف با قطر بزرگ و پیوند عرضی نهفته است اما اگر کاربرد ورزش افزایش یابد این احتمال وجود دارد که تاندون ورزیده بارگذاری فیزیولوژیکی بدون افزایش زیاد استرس در بافت را بیشتر بپذیرد (۲). کاهش استرس باعث کاهش احتمال آسیب های کوچکی می شود که در نهایت می تواند منجر به ضعف بافت و فرصت برای شکست شود.

افزایش انطباق به بافت اجازه می دهد تغییر شکل و انتشار فشار بیشتری را بپذیرد با این حال، لزوماً ویژگی های قدرت اضافی به تاندون عطا نمی کند. توضیح افزایش انطباق می تواند در سازماندهی مجدد ماتریس باشد.

آسیب های کوچک که در نتیجه تمرینات با شدت زیاد اتفاق می افتد می تواند به چسبندگی در تاندون معالجه شده تبدیل شود، که باعث افزایش سختی می شود. به نظر می رسد که تمرکز اصلی برای بررسی این پاسخ به ترکیبات ماتریس و تغییرات احتمالی در سازمان های ماتریس باشد (به عنوان مثال، اتصال عرضی فیبرهای کلاژن). محققان مشاهده کردند که در تاندون های درمانی به نظر می رسد که مقدار بیشتری از بافت تاندون یا بریدگی داشته باشید. تجزیه و تحلیل آماری هیچ ارتباطی بین اندازه بریدگی و درمان نشان نداد. با این حال، تقریباً ۳۳٪ از تاندون های درمانی دارای بریدگی بودند) در مقایسه با > ۱۰٪ تاندون های کنترل). علاوه بر این، از تاندون های بریده شده، گروه گام-تردمیل به طور مداوم بافت بیشتری در منطقه بریده شده وجود دارد.

یون و همکاران (۲۰۰۴) تغییرات کمی در پروتئوگلیکان ها در تاندون های گاستروکنمیوس جوجه های نابالغ تحت درمان تردمیل را نشان دادند:

- افزایش اسید هیالورونیک
- افزایش سطح دکورین

شکل ۳: بی حرکتی بال با بانداژ ۸ شکل بعد از ترمیم جراحی (۱۰)

نتیجه گیری

تاندون نقش بسیار پررنگی در عملکرد پرندگان دارد و آسیب به آن می تواند باعث بروز مشکلات جبران ناپذیری در آنها شود در نتیجه شناخت ساختار و عملکرد دقیق آن در جلوگیری از آسیب و همچنین درمان موثر تر آن ها الزامی است. بر این اساس مطالعاتی بر روی تاندون پرنده صورت گرفته و پاره ای از مشکلات آن شناسایی شده و روش های درمانی که برخی از آن ها موثر واقع شده اند پیشنهاد شده اما همچنان نیاز به بررسی و مطالعه بیشتر در این زمینه نیاز است.

ظرف ۲۴ ساعت از عمل جراحی پرندگان شروع به مصرف خوراک و آب کردند. انروفلوکساسین ۱۰ میلی گرم/ کیلوگرم بدن و ملوکسیکام ۰/۱ میلی گرم بر کیلوگرم وزن بدن داده شد. O.I.D به مدت پنج روز به همراه پانسمان روزانه داده شد. در هر دو، ریکاوری بدون مشکل بود. زخم ظرف هفت روز بدون مشکل بهبود یافت (۱۰).

منابع

1. Bordoni, B., Varacallo, M. Anatomy, tendons. NCBI Bookshelf.2018:pages 2-3
2. Foutz T, Rowland G, Halper J. Effect of activity on avian gastrocnemius tendon. Poultry Science.2007:pages 211-218.DOI:10.1093/ps/86.2-211
3. Sharma p, Maffulli n. Tendon injury and tendinopathy: healing and repair. The journal of bone and joint surgery.2005:pages 187-202. DOI:10.2106/jbjs.D.01850
4. Murfulli N, Renstrom P, Leadbitter BW. Tendon injuries: basic science and clinical medicine. British library cataloguing. 2005:pages 3-13
5. Thrope TC, Brich LH, Clegg DP, Cscreen RH. The role of the non-collagenous matrix in tendon function.J.EXP.Path. 2013;94:pages 248-259. DOI:10.1111/iep.12027
6. Thomopoulos S, Maeguez PJJ, Weinberger B, Birman, Genin MG. collagen fiber orientation at the tendon to bone insertion and its influence on stress concentration.J. Biomechanics 39 .2006: Pages 1842-1851
7. L. Van Der Heide. Viral arthritis/tenosynovitis: A review,

- Avian Pathology.1977;6:4,271-284
8. Mansour sh, Orabi A, Elbakrey RM, Ali H, Isolatetion and detection of avian reovirus from tenosynovitis and malabsorption affected broiler chickens with involvement of vertical tranusmission. J. of virol. Sci. 2018; vol.4:1.
  9. Agabalyn AN, Evans RJD, Stanley LR. Investigating tendon mineralisation in the avian hindlimb: a model for tendon ageing, injury and disease.2013:pages 262-277.DOI:10.1111/joa.12078
  10. Sutaria TV, Sutaria P. Patagial tendon in peacooks (Pavocristatus). Intatus polivent.2012; Vol.13(11): 258-258.

Abstract in English

An overview of avian tendon and ligament problems

Nikta Moqadasi¹, Abbas Raisi ^{2*}, Hassan Norouzian³

1.Student of DVM, Facultry of Veterinary Medicine,Lorestan University,Khorramabad, Iran

2.Associated Professor of Veterinary Surgery, Department of Clinical Sciences, Facultry of Veterinary Medicine, Lorestan University, Khorramabad, Iran

3.Assistant Professor of Poultry Disease, Department of Clinical Sciences, Facultry of Veterinary Medicine, Lorestan University, Khorramabad, Iran

* raisi.a@lu.ac.ir

Tendon is a mechanical bridge that transmits muscle strength to the bones and joints. Musculoskeletal disorders damages millions of dollars in economic losses each year to companies in the animal husbandry industry that inflict food. The tendon is mainly composed of tenocyte and tenoblast cells and is oriented and organized by collagen fibers. Viral arthritis / tenosynovitis in poultry is one of the pathological manifestations of avian reovirus infection. Viral arthritis can be diagnosed by clinical observations and serological examination and radiological findings. Studies show the effect of vaccines on the prevention of this disease. Tendon mineralization in poultry can be a part of the natural process or can be caused by aging or tendon damage. Mineral deposition in tendons makes it a hard structure with less flexibility. The morphological properties of tissue and mineralized tendon cells have been studied. Several studies on the effects of activity on avian Gastrocnemius tendon have been performed. One of the tendon injuries is related to the patagial tendon, which responds well to treatment after surgery.

The tendon plays a vital role in function of birds and is damaged, which causes irreparable problems. Therefore, it is necessary to know its structure and precise function in preventing damage as well as their more effective treatment.

Keywords: Tendon structure, Viral arthritis, Mineralization, Bird activity, Gastrocnemius tendon, Patagial tendon